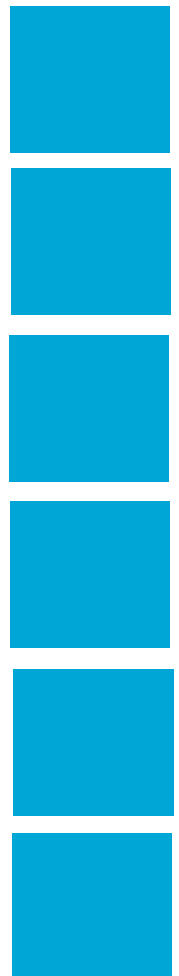

Raport techniczny z przebiegu III etapu badań podłużnych w gimnazjum

Autor:

Przemysław Majkut

Instytut Badań Edukacyjnych

ul. Górczewska 8

01-180 Warszawa

tel. (22) 241 71 00; www.ibe.edu.pl

Instytut Badań Edukacyjnych, Warszawa, 2012

Opracowano w ramach projektu systemowego: *Badania dotyczące rozwoju metodologii szacowania wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej*, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanego przez Instytut Badań Edukacyjnych.

Spis Treści

Podsumowanie badań przeprowadzonych w ramach III etapu badań podłużnych w gimnazjum.....	4
Stopa realizacji badania.....	4
Przebieg badania.....	5
Opis przebiegu odbioru badania.....	6
Pierwsza kontrola.....	7
Druga kontrola.....	7
Trzecia kontrola.....	8

Podsumowanie badań przeprowadzonych w ramach III etapu badań podłużnych w gimnazjum

Poniższy raport opisuje przebieg III etapu badania podłużnego w gimnazjum. Celem badania było zebranie danych od uczniów, nauczycieli, rodziców i dyrektorów szkół, umożliwiających przeprowadzenie badania trafności metody EWD.

Prezentowany raport zawiera podsumowanie realizacji i przebiegu badania. Procedura badawcza zastosowana w badaniu, wraz z autorskimi narzędziami badawczymi stanowią oddzielny materiał. Wyniki badania zostaną przedstawione w oddzielnych opracowaniach

Badanie obejmowało:

- Dyrektorów wylosowanych szkół – za pomocą kwestionariusza stworzonego przez zespół badawczy (ankieta do samodzielnego wypełniania); ma on badać styl zarządzania, kulturę organizacyjną szkoły, partycypację, oraz kwestie związane z egzaminami zewnętrznymi i rekrutacją uczniów do szkoły. Dodatkowo ankietery przeprowadzali z dyrektorami ustrukturyzowany wywiad, w którym zadano pytania otwarte dotyczące sposobu selekcji uczniów do klas i działań nauczycieli w zespołach zadaniowych w szkole.
- Nauczycieli wylosowanych szkół – za pomocą kwestionariusza stworzonego przez zespół badawczy (ankieta do samodzielnego wypełniania); ma on badać styl nauczania, kulturę organizacyjną w szkole, partycypację oraz opinie o systemie egzaminów zewnętrznych.
- Rodziców uczniów w wylosowanych szkołach – za pomocą kwestionariusza stworzonego przez zespół badawczy (ankieta do samodzielnego wypełniania); ma on badać aspiracje edukacyjne rodziców względem swoich dzieci oraz postrzegany poziom partycypacji rodziców w funkcjonowanie szkoły.
- Uczniowie w wylosowanych szkołach - za pomocą kwestionariusza stworzonego przez zespół badawczy oraz Test Matryc Ravena¹ (oba badania przeprowadzane audytoryjnie; test Ravena był przeprowadzany przez psychologa); kwestionariusz stworzony przez zespół ma badać charakterystyki indywidualne oraz uwarunkowania szkolne.

Wykonawcą badania została wyłoniona w ramach przetargu firma EU-CONSULT Sp. z o.o. Firma badawcza była odpowiedzialna jedynie za realizację badania - wszelkie materiały badawcze, wraz z procedurami ich przeprowadzania², oraz strukturami baz danych oraz opisami zmiennych i ich wartości dostarczył zespół EWD. Firma badawcza otrzymała także bazę badanych szkół, z danymi umożliwiającymi kontakt ze szkołą, oraz listy uczniów i nauczycieli, którzy zostali objęci badaniem na wcześniejszych etapach.

Stopa realizacji badania

¹ Badanie inteligencji składało się z dwóch części. W pierwszej części uczniowie rozwiązywali 3 serie Testu Matryc Ravena w wersji Standard (C, D, E). W części drugiej uczniowie rozwiązywali zadania od 1 do 24 Testu Matryc Ravena w wersji Advanced (zadania pochodzą z właściwego zeszytu testowego – seria II).

² Procedury przeprowadzenia badania stanowią załącznik do raportu.

Jako pożądaną stopę realizacji badania wyznaczono 100% dla szkół, uczniów, rodziców, nauczycieli i dyrektorów. Minimalna stopa realizacji jest odmienna dla różnych grup objętych badaniem. By badanie zostało uznane za zrealizowane należyście, w każdej z badanej grup objętych badaniem musiał zostać spełniony minimalny stopień realizacji:

- Stopa realizacji w przypadku szkół i uczniów: nie mniej niż 145 szkół wskazanych do badania. Badanie uznaje się za zrealizowane w danej szkole, jeżeli w każdej badanej klasie przebadano w niej przynajmniej 80% uczniów stanowiących próbę III etapu badań. Uczniowie, którzy zmienili szkołę zostają uznani za wykluczonych z badania i nie będą oni wliczani do podstawy procentowania, zaś uczniowie, którzy zmienili oddział podlegają wliczeniu do próby badawczej będącej podstawą obliczenia stopy realizacji badania. Ucznia uznaje się za zbadanego, jeśli będzie on uczestniczył w obu częściach badania ucznia – badaniu Testem Ravena i badaniu kwestionariuszowym.
- Stopa realizacji w przypadku rodziców uczniów: minimum 75% w każdej z badanych klas i minimum 80% w całej próbie badawczej. Jako podstawę procentowania traktowano uczniów stanowiących próbę III etapu badań.
- Stopa realizacji w przypadku badania nauczycieli: minimum 75% w każdej z badanych szkół i minimum 80% w całej próbie badawczej. Jako podstawę procentowania traktujemy liczbę nauczycieli wybranych przedmiotów, uzyskaną na podstawie list nauczycieli stworzonych na potrzeby trzeciego etapu badań.
- Stopa realizacji w przypadku badania dyrektorów: 100% w całej próbie.

Ostatecznie badanie udało się zrealizować w 148 szkołach. Stopy realizacji dla poszczególnych grup respondentów kształtowały się następująco:

- Stopa realizacji w przypadku uczniów: 92%.
- Stopa realizacji w przypadku rodziców uczniów: 87%.
- Stopa realizacji w przypadku badania nauczycieli: 90%.
- Stopa realizacji w przypadku badania dyrektorów: 100%.

Realizacja badania na poziomie podanym powyżej jest wystarczające do tego, by uznać badanie za zrealizowane pod względem stopy realizacji kwestionariuszy i wywiadów.

Przebieg badania

Badanie było podzielone na trzy fazy. W czasie pierwszej fazy, która trwała od momentu podpisania umowy (16.03.2012) do 20 kwietnia 2012 roku, Wykonawca miał wyjaśnić dyrektorom szkół procedurę III etapu badania w gimnazjum oraz ustalić z dyrektorami szkół terminarz badania (kontakt osobisty lub telefoniczny). Druga faza badania to badanie kwestionariuszowe uczniów, rodziców, nauczycieli i dyrektorów badanych klas oraz badanie testowe inteligencji. Czynności badawcze miały zostać przeprowadzone w terminie od **27 kwietnia do 1 czerwca 2012 roku** (okienko badawcze). Z powodów problemów firmy z realizacją badania, zespół EWD wyraził zgodę na przedłużenie czynności badawczych do **15 czerwca 2012 roku**. Badania uczniów zostały przeprowadzone

audytoryjnie, kwestionariusze rodziców i nauczycieli zostały przekazane respondentom do samodzielnego wypełnienia, następnie przekazane z powrotem ankieterowi. Badanie dyrektora szkoły zostało przeprowadzone za pomocą wywiadu kwestionariuszowego. Kwestionariusze zostały opisane odpowiednimi kodami i dostarczone badanym tak, by umożliwić jednoznaczną identyfikację respondenta i połączenie zebranych danych z jego rekordem z wcześniejszych etapów badań. Procedury badawcze zapewniały poufność zbieranych od uczniów, rodziców oraz nauczycieli danych.

Trzecia faza to kodowanie kwestionariuszy i testu inteligencji oraz tworzenie bazy danych. Mogła ona rozpocząć się podczas trwania fazy drugiej, planowo miała się ona zakończyć **8 czerwca 2012**, jednak w związku z przedłużeniem czasu realizacji badania kodowanie zostało przedłużone i trwało do **19 czerwca**. Ostatecznie, całość materiałów wykonawca przekazał zespołowi **22 czerwca 2012 roku**.

Wydłużenie czasu badania było związane z problemami w realizacji badania. Wykonawca nie był w stanie dotrzymać terminu przekazania materiału, głównie z powodu braku wymaganego stopnia realizacji badania wśród nauczycieli. Wynikało to z braku doświadczenia wykonawcy z przeprowadzania tego rodzaju badań edukacyjnych. Ostatecznie, zespół EWD przygotował materiał dodatkowy, kierowany do nauczycieli i ankieterów, który wyjaśniał cele badania i rozwiewał wątpliwości związane z poufnością danych. Działania te przyniosły pożądany rezultat – badanie nauczycieli zostało zrealizowane w stopniu wymaganym przez zespół EWD.

Kontrola terenowa przebiegu badania została przeprowadzona w 14 szkołach. Została ona dobrana tak, by każdy ankieter przeprowadzający badanie został nią objęty choć raz. Przeprowadzone kontrole nie wykazały większych uchybień. Badanie w szkołach przebiegało zgodnie z założoną przez zespół EWD procedurą badawczą. Należy docenić zaangażowanie ankieterów zatrudnionych przez Wykonawcę, którzy z dużą sumiennością podchodzili do swoich obowiązków.

Opis przebiegu odbioru badania

Zgodnie z umową, zakończenie badania było równoznaczne z przekazaniem całości dokumentacji badawczej, wypełnionych kwestionariuszy oraz odpowiednich baz danych do Centralnej Komisji Egzaminacyjnej. Zespół badawczy miał następnie ocenić, czy przekazane dokumenty i bazy danych są w stanie umożliwiającym rozpoczęcie analiz na zebranych materiałach. W sytuacji wykrycia usterek, firma badawcza była zobowiązana do poprawienia materiału i ponownego przekazania go do zespołu.

Dokładny opis kontroli materiałów badawczych został opisany w oddzielnych raportach. W tym miejscu zostaną wskazane jedynie najważniejsze wnioski z tej kontroli oraz zostanie opisany w zarysie jej przebieg.

Należy zauważyć, że w sumie przeprowadzono trzy kontrole materiałów badawczych. Wynikało to z istnienia dużej ilości błędów, które uniemożliwiały pracę nad zgromadzonym materiałem badawczym.

Pierwsza kontrola

Kontrola poprawności przeprowadzenia III etapu badań podłużnych w gimnazjum rozpoczęła się 25 czerwca 2012 roku i trwała do 5 lipca 2012 roku.

Sprawdzenie poprawności przeprowadzenia badania składało się z następujących elementów w:

1. Kontrola dokumentacji, w tym: sprawdzenie zgodności liczb zawartych w dokumentacji badawczej (listy uczniów dla każdej z klas, listy nauczycieli w szkole, protokoły realizacji badania w szkole) z liczbami zrealizowanych kwestionariuszy, podanymi przez firmę badawczą w protokołach zbiorczych oraz sprawdzenie tej liczby z liczbą przekazanych kwestionariuszy. Elementem kontroli było także wyszukanie możliwych błędów formalnych w dokumentacji badawczej (brak podpisów, nieczytelne nazwiska, brak dat itp.). Sprawdzeniu podlegało także, czy kwestionariusze poszczególnych grup respondentów badanych w szkole przekazane przez firmę badawczą zostały wypełnione.
Czynności składające się na ten punkt kontroli zostały wykonane dla 30 szkół.
2. Sprawdzenie poprawności nadania kodów uczniom i nauczycielom na III etapie badań, wraz ze sprawdzeniem zbieżności tych kodów z tymi, którymi posługiwali się uczniowie i nauczyciele na wcześniejszych etapach badania. Polegało ono na weryfikacji papierowych list uczniów i nauczycieli z poszczególnych etapów badania, w celu wychwycenia błędów polegających na złym przypisaniu kodów, lub na przypisaniu różnych kodów tym samym osobom na różnych etapach badania. Dodatkowo sprawdzano poprawność nadania kodów tym badanym nauczycielom, którzy nie brali udziału we wcześniejszych etapach badania, a zostali nim objęci w III etapie badania.
Czynności opisane w tym punkcie zostały wykonane dla wszystkich szkół, w których udało się zrealizować III etap badania.
3. Sprawdzenie zawartości baz danych, przekazanych przez firmę badawczą, oraz spójność protokołu zbiorczego. Sprawdzono bazy pod względem: spójności z liczbami zawartymi w protokole zbiorczym, zawierającym podsumowanie badania, zbieżności baz danych między sobą, występowania nielegalnych wartości oraz innych przypadków, które uniemożliwiają wykorzystanie baz danych w analizach.
4. Sprawdzenie poprawności kodowania socjometrii. Czynności opisane w tym punkcie zostały wykonane dla 30 wybranych klas.

Błędy wykryte podczas sprawdzania dokumentacji badania uniemożliwiły odbiór badania od firmy badawczej. Najpoważniejsze usterki dotyczyły stanu baz danych, które nie były przygotowane do pracy (brak wycyszczonych wartości), oraz źle zakodowanych wyników badania socjometrycznego. Dodatkowo, w badaniu znaleziono dużą liczbę usterek związanych z błędami pisarskimi. Oprócz tego liczby przeprowadzonych kwestionariuszy były w niektórych wypadkach rozbieżne w różnych protokołach badania i między bazami danych. W związku z tym firma badawcza została zobligowana do poprawienia błędów i usterek.

Druga kontrola

Druga kontrola poprawności przeprowadzenia III etapu badań podłużnych w gimnazjum rozpoczęła się 26 lipca 2012 roku i trwała do 3 sierpnia 2012 roku. Pod względem merytorycznym, składała się ona z podobnych elementów jak pierwsza kontrola.

Błędy wykryte podczas II kontroli dokumentacji badania uniemożliwiły odbiór badania od firmy badawczej. Najpoważniejszymi usterkami były błędy w bazach danych, które uniemożliwiały pracę z danymi. Największym problemem były problemy ze zgodnością kodów szkół, klas, uczniów i nauczycieli, które umożliwiają łączenie baz między sobą. Dodatkowym poważnym uchybieniem był brak wykreślenie uczniów nie objętych badaniem z list, co stanowiło jedną z procedur przeprowadzenia badania. W dalszym ciągu istniały różnice między liczbami podanymi w raporcie zbiorczym, a liczbami kwestionariuszy zakodowanych w bazach danych, oraz w ramach samego protokoły zbiorczego. Mniejsze usterki dotyczyły protokołów przeprowadzenia badania w szkole, oraz list uczniów. W zakresie socjometrii odsetek błędów jest na dopuszczalnym poziomie.

Trzecia kontrola

Trzecia kontrola poprawności przeprowadzenia III etapu badań podłużnych w gimnazjum rozpoczęła się 13 sierpnia 2012 roku i trwała do 18 sierpnia 2012 roku. Pod względem merytorycznym, składała się ona z podobnych elementów jak pierwsza kontrola.

Przeprowadzona III kontrola nie wykazała błędów, uniemożliwiających przyjęcie badania. Wskazane na wcześniejszych etapach poważne uchybienia zostały poprawione. Materiał badawczy zostały przygotowany przez Wykonawcę w takiej formie, która umożliwia wykorzystanie go w dalszych pracach badawczych. Z tego względu materiał został przyjęty. Jako ostateczną datę zakończenia badania należy zatem przyjąć 13 sierpnia.